

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Eskola-Salin, N., Keskikuru, S. & Torp, T. (2021) Virtuaalisessa Kotien Kylässä opitaan digitaitoja kotihoidon arkeen. TAMKjournal.

URL: <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/terveys/virtuaalisessa-kotien-kylassa-opitaan-digitaitoja-kotihoidon-arkeen/>

Virtuaalisessa Kotien Kylässä opitaan digitaitoja kotihoidon arkeen

8.4.2021

Sosiaali- ja terveysala teknologisoituu vauhdilla, ja digitaitojen merkitys alan ammattilaisten osaamisessa korostuu. Valtakunnallinen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama DigiTaito, Digiosaamisella työssä tulevaisuuteen -verkostohanke pureutui sosiaali- ja terveysalan digitalisoitumisen murrokseen kehittämällä koulutusta digitaitojen vahvistamiseen. Tampereen ammattikorkeakoulun kohderyhmänä hankkeessa olivat kotihoidon työntekijät. Osahankkeessa kehitettiin avoin virtuaalinen oppimisympäristö, jossa erilaisten digitaitoihin ja hyvinvointitekologiaan liittyvien oppimispolkujen kautta ammattilaiset ja alan opiskelijat voivat vahvistaa ja harjaannuttaa osaamistaan. Säännöllisesti kerätyn palautteen perusteella oppimisympäristö koettiin innostavaksi ja sisällöltään mielekkääksi sekä siellä opittuja uusia digitaitoja aktivoiduttiin ottamaan osaksi omaa työtä.

Kotihoidon teknologisoituminen ja digitalisoituminen

Sosiaali- ja terveysministeriön kansallisen ikäohjelman vuoteen 2030 ulottuvana tavoitteena on ikäkyvykäs Suomi, jossa itsenäistä suoriutumista tukevat teknologiat ovat parantaneet ikäihmisten hyvinvointia ja ikääntyneillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet hyödyntää itsenäistä suoriutumista tukevaa teknologiaa. STM asettaa tavoitteeksi myös teknologian, robotiikan ja tekoälyn hyödyntämisen lisäämisen ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi niin, että Suomi on ikäteknologian kehittämisen ja hyödyntämisen mallimaa, jonka kokemuksia hyödynnetään laajasti maailmalla. (STM 2020.)

Sosiaali- ja terveysalalla digitalisaation tarvetta lisää ja kiihdyttää osaltaan myös lisääntyvä hoitajapula. Samaan aikaan kun ikääntyvien kotona asuvien määrä ja hoidon tarve kasvaa, eläköityy suuri osa ammattitaitoisista hoitajista. Pelkät ihmiskädet eivät kohta enää riitä, vaan tueksi tarvitaan teknologiaa. (Niemelä 2020.) Sosiaali- ja terveysalan digitalisoituminen tuo sekä mahdollisuuksia että kehittymisen tarpeita niin palvelujen tuottamiselle kuin organisaatioiden toiminnallekin. Digitalisaatiolla nähdään olevan paljon hyötyjä sekä työntekijöille että asiakkaille. Sen ajatellaan parantavan palvelujen laatua, saatavuutta ja kustannustehokkuutta, mutta myös tarjoavan uusia keinoja terveyden edistämiseen. Digitalisoituvaa ympäristöä myös muuttaa vuorovaikutusta ja palveluprosesseja haastaen sekä ammattilaisia että asiakkaita. (Koivisto ym. 2020.)

Kotihoidon teknologisoituminen ja digitalisaation täysimääräinen hyödyntäminen kotiin tuotavissa palveluissa ei tapahdu itsestään. Sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden osaamisen pitää vastata digitaalisen ajan vaatimuksia, ja sote-ammattilaisten teknologiaosaamisesta on huolehdittava. Työntekijöiden asenne ja sisäinen motivaatio muutoksen ajurina on oleellista. Työntekijän tulee itse nähdä digitalisaation hyöty asiakkaan arjen tukena, ja hänellä tulee olla riittävästi tietoa vaihtoehtoista voidakseen osaltaan kehittää uusien palvelujen ja sote-ammattilaisroolien käyttöönottoa. Uudet kotihoidon työnkuvat ja palveluratkaisut uudistavat kotihoidon prosesseja laajamittaisemmin teknologiaa hyödyntäviksi. (STM 2016; Niemelä 2020.) Osaamisen ennakointifoorumin ennakointitulosten mukaan tulevaisuuden osaamistarpeissa korostuvat monipuoliset digitalisaatioon liittyvät osaamiset ja erityisesti digitaalisten ratkaisujen ja alustojen hyödyntämisosaaminen. Näiden lisäksi digitalisaatioon ja osaamiseen liittyvät myös sosiaaliseen vuorovaikutukseen, tiedon hallintaan ja hyödyntämiseen sekä turvallisuuteen liittyvät teemat. (OPH 2019, 32, 41–44.) Digitalisoituminen voi lisätä tai vähentää sekä hoitajien että asiakkaiden eriarvoisuutta riippuen siitä, kenellä siihen on pääsy, kuka sitä osaa käyttää ja kuka pystyy siihen vaikuttamaan (Dufva & Wäyrynen 2020, 61).

DigiTaito-hanke avoimen oppimisympäristön rakentajana

DigiTaito-verkostohankkeen TAMKin toteutuksessa rakennettiin moniammatillisen tiimin voimin avoin oppimisympäristö, Kotien Kylä, kotihoidon työntekijöiden ja esimiesten hyödynnettäväksi. Kotien Kylä rakennettiin TAMKin Pedagogiset ratkaisut sekä Hyvinvointi ja terveysteknologia -osaamisyksikköjen yhteistyönä. Helmikuussa 2021 päättyneen DigiTaito-hankkeen oppimisympäristö rakennettiin huolellisen koulutustarvearvioinnin pohjalta. Koulutustarvekartoituksessa kuultiin laajasti lähihoitajia, kotihoidon esimiehiä sekä sotepalvelujen digitalisoinnin ja hyvinvointiteknologian käyttöönoton avainhenkilöitä. Näiden pohjalta syntyi ”Minä osaan ja uskallan – Rohkeutta, uskallusta ja osaamista DigiTaitojen hyödyntämiseen kotihoidon arjessa” -koulutuskokonaisuus, jonka tavoitteena on lisätä työssä olevien sosiaali- ja terveysalan toimijoiden valmiuksia hyödyntää digitaalisia ja teknologisia ratkaisuja työnsä tukena, asiakkaan parhaaksi. Koulutuskokonaisuus sisältää seuraavat teemat:

- Arjen mielekkyyttä ja sosiaalista kanssakäymistä tukevan teknologian hyödyntäminen
- Etähoiva ja digitaalisuuden hyödyntäminen asiakkaan ohjaamisessa
- Digitalisaatio lääkehoidon toteutuksessa
- Itsenäistä kotona selviämistä ja turvallisuutta tukevan teknologian hyödyntäminen

- Digitaalisten tietovarantojen hyödyntäminen ja digitaalisen asioinnin ohjaaminen
- Etämittaaminen ja toimintakyvyn arviointi
- Digitaalisuus dokumentoinnissa.

Koulutuskokonaisuus rakennettiin lähikoulutusten lisäksi avoimeen verkko-oppimisympäristöön, joka koostuu kahdesta osasta: Thinglink-ympäristöön rakennetusta Kotien Kylästä (Eskola-Salin, Keskikuru & Torp 2021a) ja sitä tukevasta DigiTaitojen verkkokirjastosta (Eskola-Salin, Keskikuru & Torp 2021b). Kotien Kylässä oppija voi itsenäisesti edetä ja kartuttaa osaamistaan kotihoidon asiakkaiden virtuaalisissa kodeissa. Esimerkiksi etähoivan oppimispolulta löytyy monipuolisesti tietoa etähoivan hyödyntämisen mahdollisuuksista. Polulla tutustutaan etähoivaan ja sen hyödyntämiseen sekä opitaan, miten asiakasta ohjataan etäyhteyden avulla. Lisäksi opitaan, miten voi itse tuottaa aktivoivaa sisältöä etähoivapalveluun. Digitaalisen lääkehoidon oppimispolulla puolestaan voi oppia siitä, miten digitaalisuus on muuttanut lääkehoidon toteuttamista ja mitä digitaalisuus tulevaisuuden lääkehoidossa mahdollistaa. Siellä opitaan ohjaamaan asiakasta sähköisten reseptien uusinnassa ja Kanta-reseptipalvelun käytössä. Lisäksi opitaan arvioimaan, ketkä asiakkaat hyötyisivät lääkeannostelurobotista tai muista digitaalisista lääkehoidon apuvälineistä sekä saadaan perustietoa ja ohjausta näiden laitteiden käyttöön.

”Opin todella paljon. Innosti päästä kokeilemaan käytännössä.”

Oppimispolut perustuvat laaja-alaisiin sähköisiin aineistoihin, joita on rakennettu tiiviissä yhteistyössä alan yritysten, kotihoidon ammattilaisten sekä Tampereen kaupungin Kotitorilla sijaitsevan Laitetorin asiantuntijoiden ja asiakasraatilaisten kanssa. Kotien Kylän oppimistehtävät aktivoivat osallistujaa keskustelemaan, pohtimaan aihetta ja kokeilemaan uusia ratkaisuja sekä omassa työyhteisössään että yhdessä asiakkaiden kanssa. Oppimisympäristöä on kotihoidon työntekijöiden lisäksi laajasti hyödynnetty tulevien hoitajien koulutuksessa, mikä osaltaan lisää tietoisuutta ja hoitajien vahvempia digitaitoja kotihoidon tulevaisuudessa.

Käyttäjien kokemuksia Kotien Kylästä oppimisympäristönä

TAMKin hanketoteutuksessa kerättiin säännöllisesti palautetta sekä oppimisympäristön käytettävyydestä että sisällöstä. Palaute kerättiin sähköisellä Forms-kyselylomakkeella, johon vastaaminen oli vapaaehtoista. Palautetta kerättiin ympäristön toimivuudesta, helppoudesta ja käytettävyydestä, sisällön innostavuudesta ja mielekkyydestä sekä siitä, kokivatko vastaajat oppineensa ympäristössä uusia asioita. Kyselyn väittämiin vastattiin viisiportaisella Likert-asteikolla (1 täysin eri mieltä – 5 täysin samaa mieltä).

Palautekyselyihin saatiin yhteensä 222 vastausta. Palautetta pyydettiin osa-alueittain, joten kyselyssä sama vastaaja on saattanut vastata useamman kerran. Vastaajista puolet (52 %) oli toisen asteen opiskelijoita, viidennes työelämässä olevia lähi- tai perushoitajia (50 vastaajaa), 15 % sotealan opettajia ja loput AMK-opiskelijoita tai työelämässä olevia sairaanhoitajia tai terveydenhoitajia.

Kotien Kylä on oppimisympäristönä sisällöllisesti mielekäs ja auttaa oppimaan uutta

Vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä oppimisympäristön sisältöön ja pitivät sitä mielekkäänä. Lähes kaikkien vastaajien (92 %) mielestä oppimisympäristön sisältö sopi aiheeseen. Erityisesti opettajien ja hoitajien mielestä sisältö sopi aiheeseen erittäin hyvin. Enemmistön mielestä myös sisällön laajuus koettiin sopivaksi (83 %). Hoitajat olivat kaikkein tyytyväisimpiä sisällön laajuuteen. Heistä lähes kaikkien (94 %) mielestä sisällön laajuus oli sopiva, ja vain yksittäiset vastaajat olivat asiasta toista mieltä.

”Sisältö oli hyvä. Sai paljon uutta tietoa etäpalveluista vaikka etäsoittoja olenkin työssäni tehnyt.”

”Opin todella paljon. Innosti päästä kokeilemaan käytännössä.”

”Oppimisympäristö on rikas sisällöltään ja mielenkiintoinen toteutukseltaan”

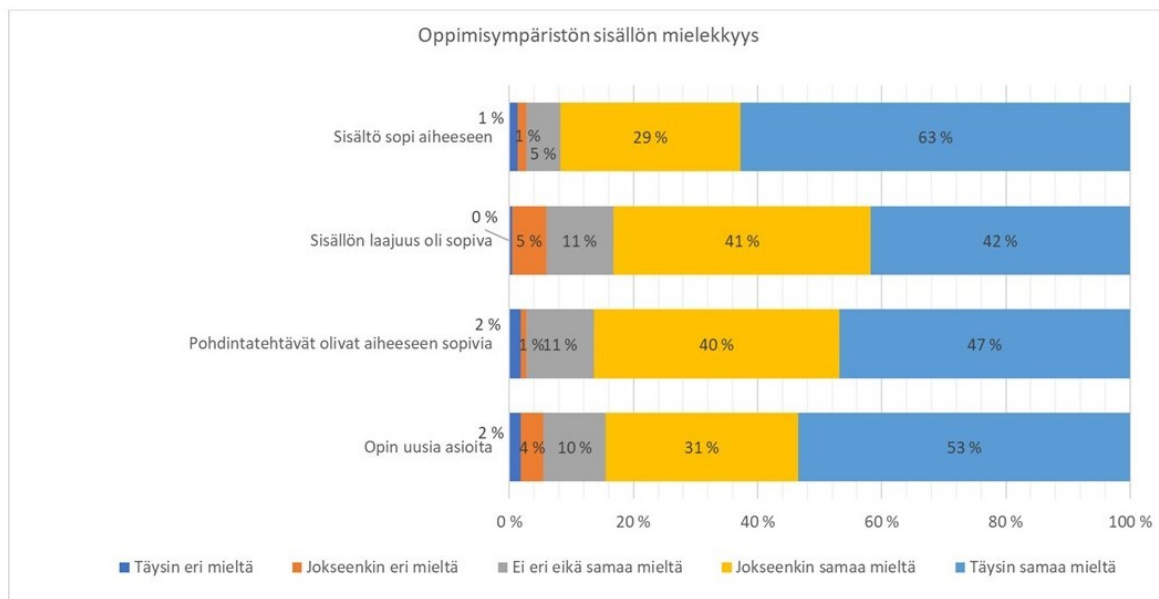
Pohdintatehtävät olivat vastaajien mielestä aiheeseen sopivia (87 %). Hoitajat (96 %) olivat opettajia ja opiskelijoita tyytyväisempiä myös pohdintatehtävien sopivuuteen. Opiskelijoissa oli muita ryhmiä enemmän heitä, jotka eivät olleet samaa eivätkä eri mieltä pohdintatehtävien sopivuudesta. (Kuva 1.)

Enemmistö (84 %) palautekyselyyn vastanneista koki oppineensa uusia asioita oppimisympäristössä. Hoitajista muita vastaajaryhmiä suurempi osuus (94 %) koki oppineensa oppimisympäristössä uusia asioita. Myös opettajista ja opiskelijoista enemmistö oli tätä mieltä. (Kuvio 1.)

”Itse ainakin olen oppinut parhaiten kotien kylän kautta uusia ratkaisuja.”

”Mielestäni opin tosi paljon uutta, ja uskoisin että osaisin jollekin asiakkaalle nyt hyvin kertoa kaikenlaisista laitteista mitä kotona asumisessa voisi tarvita.”

”Erittäin selkeä ja innostava ympäristö. Sain paljon vinkkejä omaan opettamiseen ja opin uusia asioita joita voin opettaa opiskelijoilleni.”

Kuva 1 Oppimisympäristön sisällön mielekkyys

Kotien Kylä on toimiva ja innostaa oppimaan uudella tavalla

Enemmistön mielestä oppimisympäristössä toimiminen oli helppoa (81 %) ja siellä edettiin loogisessa järjestyksessä (80 %). Hoitajat olivat hieman opettajia ja opiskelijoita tyytyväisempiä oppimisympäristössä etenemisen loogisuutta kysyttäessä.

”Mielenkiintoinen kokemus jäi tästä, varsinkin kun nykypäivään saadaan hyödyntää enemmän esimerkiksi työkaluina kentällä töissä, sekä opastaa, ohjata, kannustaa iäkkäiden ihmisiä ylläpitämään heidän toimintakyvystä arjessa.”

Selkeä enemmistö (87 %) koki oppimisympäristön innostavaksi. Lähes kaikki (91 %) vastaajat olivat myös sitä mieltä, että Kotien Kylän oppimisympäristö on visuaalisesti miellyttävä. Myös ympäristön pelillisuus innosti monia (79 %) oppimaan. Opiskelijat olivat hieman opettajia ja hoitajia kriittisempiä oppimisympäristön innostavuuden suhteen, mutta heistäkin selkeä enemmistö (83 %) koki ympäristön innostavaksi. Hoitajat ja opettajat kokivat oppimisympäristön myös visuaalisesti hieman miellyttävämmäksi kuin opiskelijat. Oppimisympäristön pelillisyyden suhteen opettajat taas olivat muita vastaajaryhmiä hieman kriittisempiä. Heistäkin selvästi yli puolet (73 %) kuitenkin koki, että oppimisympäristön pelillisuus innosti oppimaan.

”Oli virkistävää huomata kuinka paljon enemmän on digitaalisuutta käytössä asiakkaille, mistä ei edes tiennyt aiemmin.”

”Onhan se innostavaa oppia tällaisen uuden tavan avulla.”

”Monipuolisuus innostaa oppimaan.”

Ajatuksia monialaisesta yhteiskehittämisestä ja virtuaalisen ympäristön hyödynnettävyydestä

TAMKin hanketoteutuksessa toteutui tiivis sisäinen moniammatillinen yhteistyö. Toimijoiden kesken jaettiin osaamista sekä hanketyöosaamiseen että sote-alan hyvinvointiteknologia- ja digitalisaatio-osaamiseen liittyen. Hankkeessa toteutettua avointa oppimisympäristöä päästään laajasti hyödyntämään myös sosiaali- ja terveysalan AMK-opetuksessa, erityisesti sosiaali- ja terveysalan digitalisaatiota käsittelevissä opintojaksoissa. Oppimisympäristöä tullaan kevästä 2021 alkaen hyödyntämään myös hyvinvointiteknologian sekä dataosaamisen ja tekoälyn YAMK-koulutuksissa, joihin osallistuu sairaanhoitajia, fysioterapeutteja, insinöörejä ja tradenomeja. Opiskelijat tuodaan kehitettyyn oppimisympäristöön, jossa hyödynnetään ajankohtaista tai tulevaisuuden teknologiaa käsitteleviä kokonaisuuksia.

DigiTaito-hankkeessa rakennettu Kotien Kylä tarjosi palautteen perusteella koulutuksiin osallistuneille uutta tietoa ja innostusta digitaalisten ja teknologisten mahdollisuuksien hyödyntämiseen omassa työssään. Virtuaalinen oppimisympäristö koettiin uudenaikaiseksi ja innostavaksi tavaksi oppia ja tällaisia ympäristöjä toivottiin lisää. Oppimisympäristö jää kotihoidon esimiesten ja työntekijöiden, lähihoitajakoulutuksen opettajien ja opiskelijoiden, hankkeen sidosryhmien sekä TAMKin opettajien käytettäväksi ja hyödynnettäväksi. Kotien Kylä tarjoaa sekä kotihoidon työntekijöille että alan opiskelijoille mahdollisuuden kartuttaa monipuolisesti kotihoidon arjessa hyödynnettäviin digitaalisiin ja teknologisiin ratkaisuihin liittyvää osaamistaan. Oppimisympäristö tarjoaa myös mahdollisuuden valmentaa opiskelijoita kotihoidossa tapahtuville työelämässä oppimisen jaksoille. Heidän kauttaan tietoisuus oppimisympäristöstä ja kotihoidon digitaalisista mahdollisuuksista leviää yhä laajemmin myös kotihoidon työntekijöiden tietoisuuteen.

Lähteet

Dufva, M. & Wäyrynen A. 2020. Teknologia tuo koronan muuttamaan maailmaan paljon mahdollisuuksia ja muutamia uhkia. Teoksessa Dufva, M., Hellström, E., Hietaniemi, T., Hämäläinen, T., Ikäheimo, H-P., Lähdemäki-Pekkinen, J., Poussa, L., Solovjew-Wartiovaara, A., Vataja, K. & Wäyrynen, A. (toim.) Megatrendit koronan valossa. Sitran selvityksiä 171. Luettu 22.2.2021. <https://media.sitra.fi/2020/10/02085411/megatrendit-koronan-valossa.pdf>

Eskola-Salin, N., Kesikuru, S. & Torp, T. 2021a. Kotien Kylä. Luettu 29.3.2021. <http://bitly.com/minaosaanjauskallan>

Eskola-Salin, N., Kesikuru, S. & Torp, T. 2021b. Digtaitojen verkkokirjasto. Luettu 29.3.2021. <http://bit.ly/digitaitotamk>

Koivisto, T., Ilomäki, S., Kurtti, E., Koskela, I., Weiste, E., Salo, S., Aalto, O., Husman, P. & Ruusuvoori, J. 2020. Terveystieteiden työntekijät digimurroksessa. Moniaineistoinen tutkimus asiantuntijuuden ja yhteistyön rakentumisesta. Loppuraportti. Työterveyslaitos ja

Tampereen yliopisto. Luettu 22.2.2021. <https://oma.tsr.fi/api/projects/a076a0f3-a7b7-46bf-b237-8345fd93897e/attachment/8aaef16e-8bd2-4b52-bd8f-6f1563f93489>

Niemelä, M. 2020. Digitalisaatio ei tule ikääntyvien palveluihin itsestään, mutta toimeen on tartuttava, sillä pian hoitotyöstä ei selvitä ilman uutta teknologiaa, VTT Uutiset ja tarinat 05.06.2020. Luettu 22.2.2021. <https://www.vttresearch.com/fi/uutiset-ja-tarinat/digitalisaatio-ei-tule-ikaantyvien-palveluihin-itsestaan>

OPH. 2019. Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Raportit ja selvitykset 2019:3. Luettu 19.3.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf

STM. 2016. Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena. Sosiaali- ja terveysministeriön digitalisaatiolinjaukset 2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2016:5. Luettu 19.3.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3782-6>

STM. 2020. Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:31. Luettu 22.2.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162462/STM_2020_31_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y

---

Kirjoittajat

Nina Eskola-Salin, lehtori
Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Pedagogiset ratkaisut, TAMK
nina.eskola-salin@tuni.fi

Sanna Keskikuru, lehtori
Sosiaalialan koulutusohjelma, Hyvinvointi- ja terveysteknologia, TAMK
sanna.keskikuru@tuni.fi

Tony Torp, lehtori
Tietotekniikan koulutusohjelma, Teollisuusteknologia TAMK
tony.torp@tuni.fi

Kuvituskuva: Wikimedia Commons, muokattu